

se dramijo nastajajoča sonca,
kjer kače in ptice v kamnu
gnezdijo vse zmédene,
neumnost moja in moje bistvo,
v vaju upravičeno imel
bom kdaj ime za tiste gole rôke,
potopljene v vrelo vodo, v lesk
grizoče svile, za obraz,
ki srp ga žgal je,
za telo, ki tipajoč
grebe premogovniške prepade?
Sèm izlit iz niča ali iz resnice,
silovite in vsemogočne,
tu neopazen v najostrejši
luči in pusti dogmi —
pregibam tu, tudi za vas,
zaradi odsotnosti slabotno,
svoje ustnice?

GRAMSCIJEVI POSMRTNI OSTANKI

Pier Paolo Pasolini (1922)

III

Rdeč trakec, kakršnega v vojnih dneh
so krog vratu nosili partizani,
in zraven žare, na vošččenih tleh,

drugače rdeči, dve geraniji.
Tu spiš, pregnan in v togi eleganci,
prav nič katoliški, kjer pokopani

so tujci: Gramscijevi posmrtni ostanki...
Obstal sem z upi in dvomi v dnu srca,
na potki s tvojim grobom med izgnanci,

pred duhom tvojim, ki odtrgati ne zna
se od svobodnih. (Ali pa je mora
ali kaj drugega, kaj bolj zanosnega

ali ponižnega, simbioza nora,
poltenost — smrt, ki mladih se poloti...
V deželi tej, kjer brez miru in odmora

si v delu živel, čutim, v kakšni zmoti
— v tišini teh grobov — in hkrati
— v viharju naših dni — kako na pravi poti

si bil, ko zadnje liste popisáti
si prizadeval si še v dneh zločina
nad tabo. To želita dokazáti

še živo seme in davna vladavina
teh mrtvih, vezanih še na posest,
ki ves njen gnev in njena veličina

sta last stoletij; hkrati, kakor zvest
odmev, bobné železna nakovalá,
kot bi z močjo udarcev, dobra vest

predmestij, konec nam oznanjevala.
In tu sem jaz... Ubog, odet v blago,
po kakršnem še pasejo zijala

le reveži, vablјivem za oko,
na mojem ni več niti umazanije
zakotnih ulic in tramvajev, ki gluhó

odmevajo v moj dan, ki vanj posije
le redkodaj, v to muko, ki drži
me pri življenju; toda če zgodi se,

da ljubim svet, ga ljubim iz strasti,
naivno, čutno, z isto silo,
kot sem, mladostnik zmeden, svoje dni

sovražil ga, če me je v njem ranilo
buržujsko zlo — buržuja. Toda zdaj,
kot je ta svet, s teboj, razpolovilo,

mar ni svet mržnje in prezira, vsaj
del njega, z oblastjo zaznamovan?
A brez tvoje strogosti, kot nekđaj

obstajam v njem, ker ne izbiram, vdan
mrtvilu teh povojnih let: zaljubljen
v ta svet, ker ga sovražim, tudi sam

v njem izgubljen in prezirljiv v tem čudnem
pohujšanju vesti...

IV

Pohujšanju, ker sem jaz sam jetnik nasprotij,
ker s tabo sem in proti tebi, s tabo
v svetlobi in v srcu, a v drobovju proti;

ker izdajavsko dednost vlečem s sabo,
v dejanje, v slednjo misel mi že vdira,
z njo veže, čutim, me vse dobro in slabo,

moja nagonška strast, estetska mera;
življenje proletarsko, pred teboj
rojeno, me privlači, in mi je vera

njegova radost, ne pa večni boj,
njegova nprav, ne pa zavest: ta sila
je vsa človeška moč, njegov obstoj.

Ta moč, ki se v dejanju je zgubila,
ji daje zdaj opojnost nostalgije,
svetlobo pesmi: česa drugega

ne vem povedati, iz tega sije
pravična, a ne iskrena, le še lepa
ljubezen, polna otožne simpatije...

Ubog se, kot vsi ubogi, oklepam
ponižujočih sanj, kot oni vanje
verjamem in z življenjem se otepam,

bojujem dan za dnem. A to je stanje
vseh razdedinjevcev, to, da imam
posest nad čim, buržujske svetle sanje,

najtrdnejša posest, kar jih poznam:
stanje popolnosti. Last zgodovine sem
in ona mene, svetel v njej, a sam

sprašujem se: čemu ta luč?

NA HIŠNEM PRAGU

Cesare Vivaldi (1925)

Vrata odpri, klobuk
obesi in molče počakaj
na hišnem pragu.

Tvoja ljubezen poje onkraj praga:
od nje svetel je dan, srečna svetloba
trepeče po vsej hiši.

In ni samote, razen v tebi.

MODERNO PRILAGAJANJE

Lamberto Pignotti (1926)

Najprej sonca na pretek,
potem zaton na vsej širini.
Nebo, manj praznično in bolj čudaško,
bi kar šlo; večer nad vse lahkoten.
Ko vse kaže le svoj rádostni obraz,
kar prepustite se stvarem
in stvari se bodo prepustile vam,
anarhično, brezbrizno.
Dovolj je, da se ogneš trčenju, da voziš pametno.
Rádosti in bolečine,
hribi in doline,
notri ne in zunaj ne.
Sanje sprehajavske,
svet zložljiv, prenosen, žepnega formata.
Vse bo zmerom le prijetno potovanje
in dan bo, brez izjeme, vsak najlepši v letu.